

ONDAS ÓRREA, un proxecto de radio veciñal

ONDE?

A parroquia de Santa Comba da Órrea ten unha extensión de 12,65 km² e xeograficamente atópase na cabeceira da Terra de Miranda, no sueste do Concello de Riotorto, na provincia de Lugo, limitando cos concellos de Meira, da Pastoriza e da Pontenova.

Facendo honra ao seu topónimo –lugar entre montañas–, a maior parte das súas terras esténdense a ambos lados da estrada Nacional 640, que une Galicia con Asturias. Os catorce lugares que a conforman sitúanse maiormente na ribeira do río Mourín, afluente do Eo, e en pequenos outeiros situados nos estribos da Serra de Meira. A súa orografía é maiormente montañosa e costenta, e o seu clima é unha transición entre o atlántico mariño e o continentalizado da Chaira luguesa. Unha néboa pecha e pertinaz, cun barrallo borralleiro, enche moitos días da primavera e do outono.

A parroquia da Órrea, debido á súa orografía pouco favorable para a modernización do agro, viviu como poucas o proceso do éxodo rural, pasando dos 600 habitantes da metade do século pasado aos cincuenta que viven habitualmente na actualidade. Moitos foron os veciños e veciñas que colleron o vieiro da emigración, cara a América primeiro, a Europa e ás zonas industriais do Estado, principalmente con destino ás cidades de Bilbao e Barcelona,

Antonio Abaira Castro

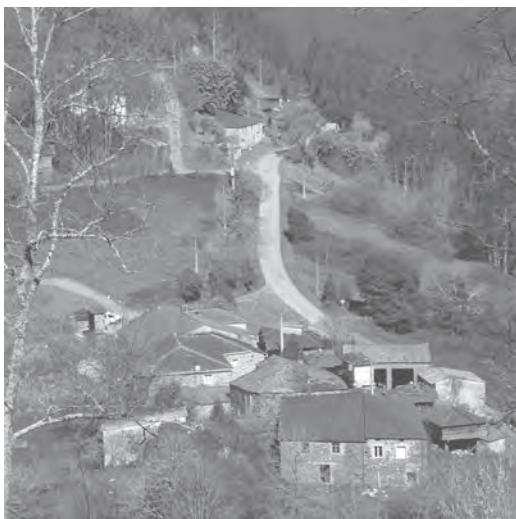
Carlos Veiga García

Asociación de Veciños e Veciñas de Santa Comba da Órrea – A Terra de Miranda
asociadorrea@gmail.com

REVISTAGALEGA
DE EDUCACIÓN

ISSN: 1132-8932
Páx. 79-81

máis tarde. Tamén durante séculos moitos veciños –homes– abandonaban temporalmente as súas facendas para participar como temporeiros nas segas de Castela. Hai que dicir, con todo, que as poucas persoas residentes que quedan, xunto coas que se achegan as fins de semana e en tempos de vacacións, son xente moi dinámica e altamente orgullosa das súas orixes. Aínda que hoxe a maior parte das terras están dedicadas á explotación forestal, cómpre significar que existen algunhas explotacións agropecuarias perfectamente viables e un negocio de hostalería, *A Taberna de Montse*, con sona ben merecida en toda a comarca.

A Asociación de Veciños e Veciñas mantén ao longo do ano unha notable actividade cultural e reivindicativa diante das institucións, na procura da mellora das condicións de vida e, ademais de terse acreditado como unha ferramenta ben útil para a dinamización da vida parroquial, significa tamén un importante nexos de unión entre os residentes habituais e os *orreos* e *orreás* espallados e espallados polo mundo adiante.

POR QUE?

Un dos días sinalados no almanaque, tanto polos residentes como polos ausentes, é a Festa do verán, que tradicionalmente se celebra na primeira quincena de agosto e significa o emotivo reencontro da veciñanza habitual e da expatriada, que adoita aproveitar estas datas para volver á terra que a viu nacer.

Foi xustamente a chegada da COVID19 que, entre outras cousas, impediu que se puidese celebrar a festa parroquial, a que provocou que no seo da Asociación veciñal xurdise a idea de buscar unha alternativa á tradicional celebración festeira, e así foi como naceu *Ondas Órrea*, un proxecto de radio veciñal a través da Internet que saíu ao aire por primeira vez o 7 de agosto de 2020, coa finalidade de que a xente da Órrea puidese xuntarse e falarse no campo da festa, aínda que fose de xeito virtual.

Este primeiro programa, que tivo unha duración de algo máis de dúas horas, dividiuse en dúas partes; a primeira estivo destinada a entrevistas con veciños e veciñas residentes e emigrados da parroquia, así como cun estudoso do patrimonio rural mirandés. A segunda, denominada *sesión vermú*, consistiu en dis-

cos dedicados polos oíntes, recuperando así unha fórmula radiofónica moi popular nos anos sesenta do pasado século. Esta primeira emisión, que foi seguida, ben en directo ou en descargas posteriores, por unhas 700 persoas, foi moi ben acollida non só pola veciñanza senón tamén por todas as persoas que tiveron ocasión de escoitala, e ese foi o motivo de que no pasado Nadal, concretamente o día 31 de decembro, coincidindo tamén coa festa da patroa, *A Santa Comba*, máis coñecida popularmente polas datas nas que se celebra, como *A Festa da Cocha*, se decidise repetir a experiencia.

Esta segunda edición tivo unha estrutura semellante á anterior, tamén dividida en dúas partes. Na primeira realizáronse cinco entrevistas a veciños e veciñas nas que se pretendeu abordar o pasado, o presente e o futuro da parroquia. Na segunda, os oíntes enviaron mensaxes de voz para emitir, espazo no que participaron máis de 60 persoas, con mensaxes de contido diverso e, francamente, moi emotivos. Nesta emisión, Román Veiga, un *orreao* de segunda xeración, estreou en antena unha muiñeira titulada *Muiñeira da Órrea*, dedicada á parroquia dos seus devanceiros. Este segundo programa, ben en directo ou en descargas posteriores, como ocorrera na anterior edición, foi escoitado por máis de 1200 persoas.

CON QUE?

A Asociación de Veciños e Veciñas que, como xa se dixo, foi a promotora desta idea, valorou moi positivamente a experiencia e conta darlle continuidade; de feito, está pensando en adquirir un equipo técnico básico que facilite a

realización e a produción de futuras emisións. Ambos programas poden atoparse na conta de Facebook da Asociación de Veciños e Veciñas de Santa Comba da Órrea, así como nesta ligazón: <https://www.spreaker.com/show/ondas-orreas-podcast>.

Tecnicamente non resulta excesivamente complicada, aínda que si bastante laboriosa, a emisión dun programa de radio pola Internet. A pesar de que na Rede, como sobre calquera outro tema, existen numerosos tutoriais explicativos do proceso, indicamos de forma breve os medios básicos e os pasos necesarios para, cando menos, probar a experiencia de produción e de emisión dun programa de radio pola Internet.

O elemento básico e indispensable é contar cun ordenador con conexión á Rede; tamén é moi aconsellable dispoñer dun micrófono, aínda que, en último caso, pode utilizarse o do propio PC. O ordenador terá que ter instalada unha aplicación onde aloxar o noso podcast –*Spreaker*, no caso de *Ondas Órrea*, aínda que existen moitas opcións, gratuítas tamén–. A aplicación en cuestión proporcionaranos unha consola de efectos cunha mesa de mestura para poder realizar as modificacións desexadas nos sons, así como gravar audios ou subilos dende a nosa librería.

Con esta aplicación, que tamén proporciona audios tutoriais, podemos realizar emisións en directo ou subir programas gravados previamente. Os oíntes tamén poden escoitalos en directo ou descargarlos cando lles apeteza a través dunha ligazón que debemos facilitarlles mediante unha Web, correo electrón-

ico, whatsapp... ou calquera outro medio. Aínda que existen servizos ou versións de plataformas gratuítas, o máis recomendable é unha versión de pagamento porque ofrece bastantes vantaxes, en relación coas gratuítas, tales como tempo de emisión, estatísticas, descargas, demografía, fontes, número de seguidores...

PARA QUE?

Á hora de facer unha valoración desta experiencia, gustaríanos dicir que, para as persoas que tivemos ocasión de participar nela e, a vulgar polas testemuñas tamén para os oíntes, foi unha actividade altamente gratificante e pensamos que pode ser un elemento máis de dinamización do rural, en base aos seguintes aspectos:

– **Como elemento de difusión**, xa que é un medio que permite a calquera pequeno recuncho, non só darse a coñecer, senón contar ao mundo enteiro os seus costumes, os seus problemas, as súas tradicións, o seu xeito de vivir... as súas historias, en suma.

– **Como elemento de intercomunicación, participación e socialización**. Entendemos que posibilita tamén moito a intercomunicación e a participación entre persoas de distintos lugares e tamén de diferentes culturas; no programa de *Ondas Órrea* de fin de ano, directa ou indirectamente, participaron unhas oitenta persoas, residentes na contorna, en diferentes lugares de Galicia, en Barcelona, en Andorra... e, mesmo, na Arxentina.

– **Como elemento de cohesión e de unión**. Dado que todo o rural galego ten unha gran parte da súa poboación nativa na emigración, coida-

mos tamén que a emisión, aínda que sexa en ocasións puntuais, dun programa dende o lugar de nacemento ao que, vivamos onde vivamos, estamos e estaremos sempre irremisiblemente unidos, contribúe moi positivamente a manter e a potenciar ese lazo de unión das persoas coas súas orixes, un lazo que nunca se debe perder.

– **Como elemento de mellora da autoestima**. Tamén se nos ocorre pensar que o feito de que as historias que contamos poidan ser escoitadas a través das ondas dende calquera lugar do mundo, contribúe a poñer en valor o noso rural e a facer que os veciños e veciñas se sintan orgullosos dos seus lugares, por remotos e descoñecidos que puidesen parecer. ■